

УДК 378.011.3-051:793.3

Світлана СОЛОМАХА, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу змісту і технологій педагогічної освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України

ФАХОВІ ПРАКТИКИ ЯК КОМПЛЕКСНИЙ ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН.

У змісті публікації розглядається питання, пов'язане з практичною підготовкою майбутніх викладачів мистецьких дисциплін в умовах магістратури; представлено авторську методичку організації мистецько-педагогічної майстерні як технологію підготовки майбутніх викладачів мистецьких дисциплін в ході фахової магістерської практики в закладах вищої педагогічної освіти; розкрито завдання та зміст проведення лекційних, семінарських, практичних занять фахової практики у магістрів мистецьких спеціалізацій.

Ключові слова: *майбутні викладачі мистецьких дисциплін; фахова практика, магістратура, практикум мистецько-педагогічна майстерня, заклади вищої педагогічної освіти.*

Сучасна освітня парадигма спрямована на особистісно орієнтоване навчання, що потребує пошуку педагогічних технологій, які передбачають використання багаторівневої моделі комунікації в освітньому процесі. Вища школа повинна випускати фахівців, здатних до адаптації в умовах постійних змін, що несе глобалізація, фахівців, що володіють комунікативними навичками – співпереживання, спілкування та взаємодії у колективі. Успішна реалізація цього завдання залежить від якості змісту освіти. Перехід від традиційної до інноваційної освіти вимагає від педагогів інноваційної компетентності в якості критерію успішності їхньої професійної діяльності й конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Сьогодні важливо здійснити узагальнення інновацій, розробити технологічне та організаційно-методичне забезпечення процесу поширення інновацій у системі вищої педагогічної освіти – навчальних закладів різних видів акредитації, зокрема в закладах вищої педагогічної освіти.

Особливого значення сьогодні набуває створення якісно нової системи організації фахової підготовки в магістратурі. Важливим її компонентом є педагогічна практика, яка, забезпечуючи збільшення можливостей самореалізації, мобілізацію особистісного потенціалу та виявлення прихованих здібностей, сприяє вирішенню багатьох педагогічних проблем у професійній підготовці педагогів.

Практична підготовка майбутніх викладачів мистецьких дисциплін ґрунтується на методологічних та методичних засадах сучасної мистецької освіти, що визначає педагогічний потенціал цінностей мистецтва як соціокультурного

феномену й компонента освіти, предмет та місце галузі в структурі навчальних планів загальноосвітніх й спеціалізованих середніх та вищих закладів освіти. Методологічна культура є особливою формою функціонування педагогічної свідомості викладачів мистецьких дисциплін, що керує мисленням педагога й полягає в прагненні та вмінні викладача проводити методологічний пошук специфічно мистецьких форм, методів, технологій, спрямований на відшукування особистісних смислів мистецько-педагогічних явищ, необхідних для розвитку особистості тих, хто навчається.

Процес підготовки майбутніх викладачів мистецьких дисциплін передбачає в майбутньому можливість викладацької діяльності у вищих навчальних закладах, з огляду на це у підготовці магістрантів до професійної діяльності особливе місце посідає фахова практика, яка є одним з механізмів формування особистісних якостей і ціннісних настанов щодо професійної педагогічної діяльності. Фахова практика магістрів забезпечує інтеграцію теоретичного та практичного підходів до навчання та виховання, оскільки в процесі теоретичного навчання загальні та спеціальні мистецькі, психолого-педагогічні, гуманітарні дисципліни вивчаються окремо й лише в процесі реальної діяльності. Фахова практика є основою ціннісних орієнтирів професійної діяльності майбутнього викладача мистецьких дисциплін.

Одним із шляхів реалізації поставлених завдань є впровадження у процес магістерської підготовки майбутніх викладачів, зокрема мистецьких дисциплін, *педагогічних практикумів* відповідно до конкретних потреб їхньої майбутньої практичної діяльності, у ході яких відпрацьовуються специфічні питання професійної підготовки фахівців. Ефективною формою діяльності в рамках практикуму визначено, зокрема, *мистецько-педагогічну майстерню* як комплекс дидактично обґрунтованих форм, методів і прийомів розвитку художньо-естетичного світогляду викладачів мистецьких дисциплін, в рамках якої педагогічна інтерпретація твору мистецтва здійснюється для того, щоб виявити його смисл – авторську концепцію художнього образу.

Таким чином, було розроблено авторську методіку організації практикуму *«Мистецько-педагогічна майстерня»* як технології підготовки майбутніх викладачів мистецьких дисциплін в умовах магістратури в закладах вищої педагогічної освіти. Інновація розробленої мистецько-педагогічної технології полягає в тому, що вона заснована на діалогічній міжособистісній стратегії спілкування та базується на особистісному підході до організації навчання, з урахуванням освітніх потреб та рівня розвитку особистості тих, хто навчається. Практикум *«Мистецько-педагогічна майстерня»* ґрунтується на властивій мистецькій освіті установці на діалогічність, емпатійність, відкрите ставлення до світу та людей, комплексі основних закономірностей організації педагогічної діяльності викладачів мистецьких дисциплін й відповідає змісту їхньої професійної компетенції.

Завданнями діяльності мистецько-педагогічної майстерні у процесі підготовки майбутніх викладачів мистецьких дисциплін є розвиток у них художньо-естетичного світогляду, формування художньо-естетичного сприйняття та розуміння творів мистецтва; набуття викладачами досвіду художньо-естетичної інтерпретації; розкриття естетичного потенціалу мистецтва в розвитку особистості; створення педагогічних умов для вдосконалення творчих умінь і

навичок педагогічного керівництва процесом художньо-естетичного виконання, інтерпретації і творення в галузі мистецтва.

Зміст мистецько-педагогічної майстерні передбачає неперервну зміну інтерактивних форм (проблемні лекції, лекції-діалоги, лекції-візуалізації, семінари-дискусії, практичні заняття у вигляді тренінгів, майстер-класів тощо), специфічних методів (емоційної і художньої драматургії, художньо-педагогічної інтерпретації, фасилітованої дискусії, художньої проблематизації, стимулювання художнього навчання; метод цілеспрямованої активізації художньої діяльності), виконання студентами системи творчо-евристичних і художньо-інтерпретаційних завдань, розробку мистецько-педагогічних проектів тощо.

Вищевказані методи, спрямовані на активізацію мотиваційної, інтелектуальної, емоційної сфер людини, дозволяють особистості самовизначитися у світі культури та мистецтва, вдосконалити себе як суб'єкта культури та сприяють розвитку художньо-естетичного світогляду майбутніх викладачів мистецьких дисциплін.

Важливим у роботі майстерні є не тільки набуті художні знання та інтерпретаторські вміння, але й сам процес пошуку художньої істини та створення творчого продукту в самостійно змодельованому педагогічному просторі. При цьому найважливішою якістю процесу стають діалогічна стратегія спілкування, співробітництво та співтворчість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соломаха С. О. Зміст і методичні засади організації фахових практик магістрантів у закладах вищої педагогічної освіти: методичні рекомендації. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2021. 141 с.